

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Feria. iii. post d[omi]nicam. ii. q[ua]dragesime

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

mibi his verbis dixisse videt nisi credide-
 ritis quia ego sum: q̄ nisi credideritis qz
 deus sum. **S**ecunda est veritas adorande
 diuinitatis: quia q̄rentibus eis Tu quis
 es: dixit Principius qui et loquor vobis?
Aug. Sic quererūt qz dixerat: nisi credi-
 derit qz ego sum: nec addiderat q̄s esset.
In r̄sione ostendit et eius sublimitas et
 humilitatis pfunditas. Aug. q. di. Hu-
 milis p̄ter vos factus ad ista verba de-
 scendi. Heb. j. Multifarte multisq; mo-
 dis oli de? loques patrib; zc. **T**ertia ē
 veritas venerāde auctoritatis. Iudicia
 r̄ca: dicit Multa habeo de vobis loqui
 zc: Aug. Aliud est: nō iudico q̄nq; zc ali-
 ud: habeo iudicare. Nō iudico dicit aliqd
 p̄sens. **A**ut dicit: Multa habeo de vo-
 bis loqui: et iudicare: iudiciū futurū dicit.
Sequit Sed qui misit me verax est: et e-
 go que audiui ab eo hec loquor: ni mudo:
Aug. q. d. Verus in iudicio ero quia fili-
 us veritatis: veritas sum. **T**heophil. q. d.
 Esi vos infideles estis: pater me? verax
 est qui stabiluit diē in qua vobis retribu-
 tio fiet. **S**equit: Et ego q̄ audiui a patre
 meo hec loquor in mudo. **A**lchuin. Au-
 disse a patre idē ē z esse a patre. Ab illo ei
 habet audientia a quo habet essentia. sed
 nō cognouerūt qz patre ei? diceret deus.
Sequit: Dixit eis iesus: Cū exaltauerit
 filiū hois tūc cognoscetis qz ego sum: z a
 meip̄o factio nihil zc. **A**ug. Videbat ibi
 aliq; post passionē cre dituros **S**equitur
 Et q̄ me misit mecū est: et nō di. me solū.
Sed quare: quia q̄ placita sūt ei facio sp.
Si q̄ et vos que deo placita sunt faciatis
 nō relinqt vos. q̄ si aliter feceritis: dolete
 de peccatis: qz sine p̄tritione nec saluari:
 nec placere deo potestis. **E**xemplū nar-
 rat **C**esaris: q̄ quidā iuuenis canonic?
Parsien. delicate et incōtinēter viuens:
 grauiter infirmat? p̄fessionē fecit: peccata
 desinit: emendationē pmisit: viaticū ac-
 cepit: vnetus est: et obyt. **I**n sepultura e?
 q̄ p̄iosa fuit aer famulari videbat. **P**ost
 paucos dies cuidā familiari apparuit: z se
 damnatū dixit subiūxit: Licet p̄fessus fue-
 rim: cōcauerim: et p̄niam pmiseri: vnū tñ
 omisi sine q̄ cetera nihil p̄sumt. **C**ū vi-
 uo? **E**t qd est illd: Rūdit mortu? **C**ontritiō.
Rz em pmiserim p̄tinētiā: sp̄ tñ mibi di-

cebat conscientia q̄ si conualescerem non
 abstinerem siue continerē: et ad hoc cor
 meū magis declinabat. **H**oc norate mi-
 seri p̄ctōres. **P**riūcipale em in p̄nā est cō-
 tritio cordis. j. **R**g. xvj. **N**ō videt q̄ foris
 parēt. de? aut intuet cor.
Tertio arti. **A**udi. zc. **C**auete q̄ ne si-
 tis iudeis siles indurati vitz in pec-
 catis: qz iura dicūt: **D**e silibus sile est iudi-
 cū. de elec. **D**udū. z. **L**. ad. l. falcidiā. l. vl.
Notate si rex terribilis atq; potētissim?
 semel decreuit dēs iniustos exactores sus-
 pendi in patibulis: et iā plimos suspendi
 sic fecit. **N**onne alij siles timere dñt: et si
 possibile esset diligēt p̄ grā obrinēda la-
 borare. **E**xpone et applica: notādo quō iu-
 deos induratos p̄denauit. **C**auete q̄ ne
 sitis similes. **I**ō sicut ait p̄s. **H**odie si vo-
 cem dñi audieritis zc.

Seria. ij. post. **V**icam. ij. q̄dragesime
Ecce ascēdi
Emus zc. **F**act? est fmo dñi
 ad heliā. ij. **R**eg. xvij. **H**e-
 lias interpretatur dei dñatio: aut robustus
 dñator. **P**er hūc signat q̄libet ver? peni-
 tens et ver? dei seru? ad quē efficacit fit f-
 mo dñi zc. **I**n hac ep̄la tria dant virtutis
 exempla. **P**riūm est exemplū auferēde
 diffidentie: qz vitz pater celestis sp̄ suis p̄-
 uidet de necessarijs. **U**n tpe sterilitat; p̄-
 uidit **H**elie z mlieri vidue ad quā miss?
 est. **D**at. vj. **N**olite solliciti esse zc. **I**bidē
Priūm q̄rite regnū dei zc. **E**t nota q̄ mi-
 lus est helias ad mlierē viduā pauperē: qz
 forte nō erāt potētiores q̄ digni eent tāto
 p̄da: vt etiā videt dñs dicere **L**uce. iij.
Nota etiā dñs curā hūit de necarijs cor-
 poris: mltō magis de his q̄ n̄caria sūt aie
Secōm est exemplū obfuaēde parsimō-
 nie: qz parco victu sustētat? est helias et
 vidua illa: vt patz in textu. **H**ugo de sc̄to
 vict. **S**audēat q̄ parco viuere potest.
Tertū ē exēplū exercēde mic: qz vitz
 p̄ hoc nō munit sed magis auget t̄palia
 opulētia. **F**req̄nter at sp̄ sp̄ūalia bona mlti
 replicant q̄ intelligunt p̄ farinaz oleū vitz
 in diē q̄ datur? ē dñs pluuiā. i. oim bonoz
 abūdātia in reḡ celesti. **E**cce zc.

Feria. III. post Remiscere

Primus articulus? An possibile sit in dolore contritionis cadere excessum? **R**espondeo sic. **D**is motus? aut ad hoc quod sit bonus? debet quid de peccato admisceri potest esse bonus? **S**ed dolor contritionis debet admisceri gaudium. **C**ontra. quantum ad agenda est aliquid boni presentia: tantum est desiderata eius absentia. sed deum nemo potest nimis amare: apperere: igitur. **R**espondeo Bonaventura. in. iiij. dist. xvj. quantum ad displicentiam rationis non potest esse nimia: quia peccatum nulli potest nimis displicere quantum ad passionem: aut redundantiam in sensualitate vix aut nunquam est nimia: possit esse tantus dolor quod non possit humana infirmitas sine magno detrimento sustinere. **E**t dico quod tunc temperatus esset. **S**ed esto quod non temperaret aliquis quia non adverteret et caperetur a feruore: non credo quod peccaret: quia daret operam rei licite. **S**i autem aduertit debet temperare: paucis tamen hoc consilium necessarium est. **S**i autem non temperaret nihil propter affectum gaudij vel propter solationem spiritus: credo quod transcederet metas virtutis: et ita contritionis. **L**um autem dicit: **O**mnis motus etc. **D**icendum quod si esset dolor sine gaudio: ut in desperatione: bene esset excessus: sed talis non est motus contritionis: qui non est nisi cum spe de venia. **H**ec Bonaventura. **P**ro sumo damento. **O**mnino sunt desideranda et perijcienda vicia. **U**nde Seneca ad Lucillum **P**roijce vicia que cor lantant. nec possunt vicia nimis odio haberi et despici licet dolor sensualis esse potest excessus: quod plerumque contingit de dolore propter alibus incommodis. **P**ropter quod dicit **Q**uidam li. m. et tamor. **P**one modum lachrymis. **E**t ergo queritur **A**n possibile etc. **D**icuntur ratione ut sup. **E**t qua conclude quod laborare debet homo prope peccator: ad contritionem quantum poterit per considerationes convenientes. **S**unt autem maxime tres inductive. **Q**uia est consideratio offensionis: quia peccator offendit tantum ecclesiam militantem quam triumphantem: et quod maius et grauius est: diuinam maiestatem. **D**ebet ergo flere ad modum orbiati patre et matre: quia iam non habet deum patrem suum: neque ecclesiam matrem. **L**u. xv. **P**ater peccavi in celum: id est in totam ecclesiam: et coram te. iam non sum dignus vocari filius tuus. **D**ebz etiam flere ad modum sponse viduate spousi suo choro. **E**sto quod mulier lugens vix suum: imo debz flere ad modum quod occidit vix suum benignissimum: **O**ccidit enim chorum quantum in se est. **S**ed est consideratio amissionis. **A**misit enim peccator vix preterite perfectione: diuine gratie possessione: et eterne glorie benedictione. **D**ebet ergo flere ad modum spoliati. **S**icut dicitur. **P**langa et vlulabo: vada spoliati et nudus. **I**te ad modum spoliati plebis: quod orbari est plebs spirituali bonorum operum: sicut noemi lugebat filios suos. **R**uth. j. **N**olite vocare me noemi. i. pulchra: sed vocate me mara. i. amara. quia amaritudine repleuit me opus. **I**te debet flere ad modum exhereditati: sicut **E**saui uatus pena benedictione **Ben.** xvj. **E**t sicut **l**ij isrl' super flumina babilonis memoriam hircus sue plebis de qua expulsus erat. **P**s. **S**uper flumina babilonis. **I**te ad modum obligati et oppressi iugo grauissimo. **iiij.** **Re.** **iiij.** **M**ulier clamabat ad bellisem: venit creditus etc. **I**te ad modum iudicati morte expectantis. sicut **D**an. xij. **F**lens susanna suspexit in celum etc. **I**te ad modum piculitatis. **J**one. j. **T**imuerunt nauem et clamauerunt ad diu. **D**e his tribus consideratio debet **Ber.** **C**onsiderare de peccato quod offendit: quod est. quid amisit: quod celum. quod ierit: quod infernum. **H**ebet propter defectum spiritualium considerationum multum manet durus: sicut et steriles. **T**erra ei illa spiritus est sterilis ad quam non venit aqua irrigans: sic et anima sine lachrymis profectionis fructum bone operationis non producit: licet etiam assit cultura predicationis. **F**igura **J**osue xv. **I**te filie caleph postulatam et dicitur **P**ater: terram arenam dedisti mihi: iuge et irriguam: dedit pater terram habentem irriguam superius et inferius. **U**bi spiritualiter: anime clamant ad dominum cum affectu cordis: repulsa cordis duricia: dat amor celestium: et amor inferorum. **S**ieg. in registro. **I**rriguam superius accipit cum inferni supplicia stendo prime scit. **S**ed heu multi possent dicere illud **P**s. **A**ia nostra sicut terra sine aqua tibi. **E**t dicitur art. **I**n euangelio quod scribit **M**atth. xxiij. **P**rocurat dominus elanos etc.

superbiā q̄ maxime impedit ascensum in hierosolimaz. Unde supbissimo lucifero dicit Esa. xiiij. Quomō cecidisti lucifer q̄ mane oriebaris: corruisti in terrā zc. In p̄ca ergo euāgelii tria sunt p̄sideranda p̄ ordinem.

Primū est elatiōis p̄futatō. **S**ecūm est p̄futatōis p̄clusio. **T**ertiū est p̄clusionis ratio. **P**rimū igit̄ zc. Cū dicit dñs: Sup cathedram moysi se. zc. ubi: et vocari ab hoibz rabbi. In his verbis manifeste supbiam phariseoz p̄futat zc. **C**hryst. Multi sacerdotes z pauci sacerdotes: multi nomine: pauci ope. Videte ergo quomodo se deatis sup cathedrā: quia nō cathedra facit sacerdotē: sed sacerdos cathedrā. **I**ō cū malus sacerdos de sacerdotio suo cri- men acquirit: nō dignitatē. **A**ug. Bene docere z male viuere nō aliud est q̄ sua voce damnare. **H**ierony. sup illud: Alligant zc. Hic generaliter domin⁹ aduersus omnes magistros loquit̄ qui grandia iubent et minora nō implēt siue nō faciūt. **C**hryst. sup illo verbo: Omnia opa. s. faciunt vt vi. zc. In omni re nascit̄ quod eam exterminat: sicut ex ligno vernis: ex vestimento tineā. Unde mysteriū sacerdotum qui positi sunt ad edificationē sanctitatis corrūpere diaboliis nitit̄: vt hoc ip̄m bonum dum p̄ter homines fit: fiat malum. **T**oll hoc viciū de clero z sine labore omnia resecabis. **E**x hoc em̄ fit vt difficile clerici peccātes penitentia agant. **S**equit̄: Dilatant em̄ philateria sua zc. **H**ierony. Cum em̄ domin⁹ dedisset mādara: intulit: ligabis ea in manu tua z erunt semper ante oculos. **E**t est sensus: erūt in manu tua vt ope cōpleas: et ante oculos vt mēditeris in eis. **H**oc autē pharisei interpretantes scribebant in mēbranis verba de calogiz: z ligabant in fronte q̄si coronā capiti facientes vt semp ante oculos mōnerentur: z similis in sinistro brachio circūligabant vt semp in manu haberēt. **F**aciebant autē has mēbranas latiores: z decalogum grossiori littera scribebāt. **I**ussit itaqz moyses vt in q̄ctuo: angulis palliorum hiacynthinas q̄ cum filis apponebatur simbrias facerent ad pplm̄ israel discernendū in veste: et ponebant in eis vit

ras hiacynthinas q̄ cum filis apponebatur vt videntes eas recordarent̄ mandatorū celestiu: et vana nō cogitarēt: quia vnus coloris sūt celum et hiacynthus. **S**upbiciōsi autē magistri capientes aurā populū grandes simbrias faciebant. **S**equitur: **A**mant p̄mos zc. **C**hryst. Nō vituperat eos qui p̄mo loco recubunt: sed eos q̄ amant p̄mos recubitus ad volentē vituperatiōz referens: nō ad factū: sine causa em̄ loco se humilitatis ponit qui corde se p̄fert. **B**eda. **V**e miseris illis ad quos phariseozū vicia transferūt q̄ per breue curriculū vite quo peccata plangere debent: p̄poratū certare nō meruit. **S**ecundū est vituperanda confutatōis p̄clusio: cū dicitur **V**os autē nolite vocari rabbi. **E**t iter: patrem nō. vocare sup terrā: vnus est em̄ pater vester qui est in celis: nec vocemini magistri: qz magister vester vnus est christ⁹. **C**hrysto. q. di. Nolite vocari rabbi: ne qd̄ deo debet: vobis p̄sumatis. **Q**uā sunt hodie ambitiosi loci phariseoz: p̄tra quos **B**ern. **Q**uē sequimini miseri supbi: nōne videtis sathanā q̄si fulgur de celo cadentem: **N**ōne iste est mons quē ascendit angelus z factus est diabolus. **S**ecundū est conclusio ratiōis: cū dicit: **O**mnes vos fratres estis: et qui maior est vestruz erit minister vester. s. alijs obsequendo. **U**nde z papa dicit se seruū seruoꝝ dei. **O**rige: **S**i ministrat quis verba diuina sciēs qz christus in eo fructificat: nequaquā se magister sed ministrum p̄fetur. **U**nde et ipse cur̄ esset vere magister ministrum se esse professus est dicens: **E**go sum in medio vestrum sicut qui ministrat. tandē subiūgit: **Q**ui autē se humiliauerit exaltabit: z eō uerso. **E**t hec est ratio potissima quare scienda est elatio. **P**rouerb. xxix. **S**uperbum sequit̄ humilitas: z humilē spiritus suscipiet gloria. **E**xemplū de p̄mo habem⁹ in angelis supbientibz: in gigantibz q̄ diluuiū pierūt. **G**en. viij. **I**n filijs filioꝝ noe volētibz edificare turri **G**enef. xj. **I**n Pharaōe rege egypti. **E**xod. xiiij. et in multis alijs. **D**e secdo in moyse hūili q̄ dux factus ppli **E**xod. iij. **I**n **D**ō q̄ regnū obtinuit. **E**t in brā virgine **M**aria cuius humilitatem respexit domin⁹ et facta ē mat

Feria. III. post Remiscere

dei. Jac. iij. Superbis deus resistit huiuslibus autē dat gratiam.

Ertius articulus. Audistis rē. Nōtate qm̄ elatio z superbia maximū ē penitētie z salutis impedimentū ideo ante omnia est auferenda. Dicit em̄. l. Es/ sante causa impediēte cessat impedimen/ tū. ff. de his q̄ norāt infemia. l. liberoz. §. j. Et cessante causa: cessat id qd̄ factū est ppter causam. j. q. vij. Qd̄ p̄ remedio Nō ergo cessabit cordis duricia q̄ causat ab elatione z superbia nisi auferatur ipsa su/ perbia. Horate si esset lignum transuers/ sale in introitu domus impediens in/ gressum: nōne prius esset auferendū si q̄s intrare uelit. Expone: z lignū transuer/ sale sup̄biā intellige que aditū celestis hie/ rusalē impedit. Nam ut dicit Eccle. x. Odi bilis est corā deo z hoibus superbia.

Feria. iij. post. ij. dñicam. xl.

Eccē ascen

Ezc. Couerte lucrū nostruz in gaudium. Hester. xij. Hec oratio est penitentiū uolentiū ascen/ dere hierosolymā. Et in oratiōe illa mar/ dochei quā habem⁹ in epla tria obseruā/ tur: q̄r nos in oratiōe nostra obseruare de/ bemus qm̄ petimus a peccato liberari.

Primū est recognitio diuine potētie cū dicit. Dñe rex oipotēs in ditioe tua cūcta sunt posita rē. **S**ecūm est inuocatio di/ uine misericōdie cū dicit: z nūc dñe rex regum deus abraā miserere pplo tuo rē. **T**er/ tiū est intentio diuine gl̄ie cū dicit. Con/ uerte lucrū nrm̄ in gaudiū ut uiuētes rē.

Ecce rē. **P**rimus articulus. An cōtritiō sit mo/ dus successiu⁹. **S**ic. Dis mot⁹ cir/ ca quē est magis et min⁹ diuturnū: est suc/ cessiuus. **P**tritio est huiusmodi. **C**ōtra: **P**tritio est necessaria in iustificatiōe impij q̄ fit in instanti. **R**idet boni. in. iij. dist. xvj. **E**st loq̄ de cōtritiōe tripliciter **P**rimo qn̄ tū ad duratiōē z sic ē successiua cū duret longo tpe sicut et uita homis. **S**ecūdo qn̄ tū ad esse z sic est in instanti. **Q**uē act⁹ fixus in detestatiōe peccati. **T**ertio qn̄ tum ad fieri z hoc dupliciter vel qn̄ tū ad preparatiōē: sic hec est successiua: vel qn̄

tū ad forme introductiōē: z sic est instan/ tanea. **I**pse em̄ discessus aie a pctō fit in/ stanti. **H**ec boni. **P**ro sūo. **D**e re loquitur mur multū nob̄ necessaria: s; nō in p̄titiui/ ta h̄ri p̄t q̄ cito labit. **U**n̄ d̄r Sen. **D**e re rū fortuna multos uita differētes mors incerta puenit. **E**t illud **Q**uidij in fastis **E**t fugiunt freno non remozante dies. **T**pa labū: tacitūq; senescim⁹ anis. **F**el/ stinemus q̄ p̄teri qm̄ sūme necessaria est p̄tritiō. **S**z de ipa q̄rit. **A**n cōtritiō rē. **D**ic rū. ut sup̄. **E**t q̄ p̄cluderq; benignus ē dñs q̄ sic instati pctā remittit. **S**tati cū cor cōterit oia pctā remittit. **Q**uē fa/ tui q̄ nō accipiūt p̄sideratiōes p̄tritiōes. **I**n p̄cedenti q̄ppe posuimus tres. **I**n h̄ dicitur sum⁹ de tps p̄sideratiōibus sub numero septēplici siue septenario. **Q**uod tet em̄ penitentiē simile esse agno que uil/ d̄ it. bea. **J**oa. apoc. v. quasi occisū: habentem oculos septē: p̄ q̄s significant septem p̄sideratiōes ad cōtritiōē inductiue. **D**e/ bet em̄ peccator p̄siderare post se: ante se: ad dextram: ad sinistram: intra se: infra se et supra se. **P**rima ergo est p̄sideratiō post se siue retro. **U**bi d̄z cōsiderare uite p̄terite p̄auitātē: tps amissi p̄cōsitatem z irrecupabilitatē. **H**ier. ij. **U**ide uias tu as in cōualle: scito quid feceris. **S**ecūda est ante se: **U**bi cōsiderare d̄z peccator doloze passiois acerbitatē. quā habere debet ante oculos: **D**ortis necessitates: z diuini iudicij seueritatē. **H**eb. x. **H**orē dū ē incidere in man⁹ dei uiuētis. **T**ertia: ad dexterā: ubi cōsiderare d̄z diuino rū beneficiōz amissionē. **D**iuine misericōdie uilipensionē: z setōz omnū p̄tra se puoca/ tiōē. **Q**uarta: ad sinistram: ubi cōsidera re d̄z hostiū inuisibilitū insidias: astutias: z fallacias. **Q**uinta ē: infra se: ubi d̄z p̄siderare **I**gnis infernalis sibi parati acer/ bitatē intolerabilē: perpetuatē intermi/ nabilē: z penaz multiplicatē innumera/ bilē. **D**z etiā intra se: cōsiderare sui corpo ris uilitatē. **S**exta ē: supra se: ubi d̄z p̄siderare: donoz spūaliū carētā: pctōz spur/ ciciā: z diabolice fuitutis miserā. **S**e/ ptima ē: sup̄ se: ubi debz p̄siderare: diuine maiestatis offensionē: celestis hereditat̄ amissionē: z diuine uitiōis expectatiōē. **I**nter istas autē cōsideratiōes maxime